

Wstęp

Przedłożony projekt budżetu Miasta Lublin na 2024 rok opracowany został zgodnie z ustawami o: finansach publicznych, dochodach jednostek samorządu terytorialnego, samorządzie gminnym i powiatowym, a także przyjętymi założeniami do projektu budżetu miasta Lublin na 2024 rok (Zarządzenie nr 131/9/2023 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 14 września 2023 r.) oraz postanowieniami uchwały w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej (Uchwała nr 1072/XLIII/2010 Rady Miasta Lublin z dnia 24 czerwca 2010 r.).

Szacunku dochodów i wydatków budżetu miasta dokonano w oparciu o:

- kalkulację dochodów własnych, zgodnie z przyjętymi założeniami do projektu budżetu miasta na 2024 rok, realizację poszczególnych źródeł dochodów w latach poprzednich oraz przewidywane wykonanie w roku 2023,
- informację Ministra Finansów o wysokości:
 - subwencji ogólnej dla gminy i powiatu obejmującej część oświatową i równoważącą,
 - udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz od osób prawnych dla gminy i powiatu,
 - wpłaty do budżetu państwa,
- informację Wojewody Lubelskiego i Krajowego Biura Wyborczego o wynikających z projektu ustawy budżetowej na 2024 rok wielkościach dotacji celowych otrzymywanych z budżetu państwa,
- wnioski złożone przez wydziały/biura i jednostki organizacyjne miasta na realizację zadań miasta.

W uzasadnieniu do projektu budżetu miasta na 2024 rok szczegółowo omówione zostały:

- planowane źródła dochodów w działach i rozdziałach klasyfikacji budżetowej,
- planowane do realizacji zadania bieżące i majątkowe w działach i rozdziałach klasyfikacji budżetowej,
- przychody i rozchody budżetu miasta,
- przychody i koszty samorządowego zakładu budżetowego,
- dochody gromadzone przez samorządowe jednostki budżetowe prowadzące działalność w oparciu o ustawę Prawo oświatowe na wydzielonym rachunku i wydatki nimi finansowane.

Projekt budżetu na 2024 rok zapewnia środki na wydatki bieżące, zobowiązania wynikające z umów wieloletnich, w tym projektów inwestycyjnych ujętych w wieloletniej prognozie finansowej, obsługę długu zaciągniętego w latach ubiegłych oraz wpłatę do budżetu państwa.

W grupie wydatków inwestycyjnych znalazły się zadania komunikacyjne, usprawniające połączenia drogowe między dzielnicami i osiedlami, kontynuujące rozwój systemu komunikacji publicznej oraz z zakresu infrastruktury jednostek oświaty. Realizacja zaproponowanych na rok 2024 inwestycji, przy ograniczonych możliwościach budżetu miasta, wymaga pozyskania środków zwrotnych, stąd też w przychodach ujęto kwotę 270 mln zł pochodzącą z planowanej emisji obligacji komunalnych.

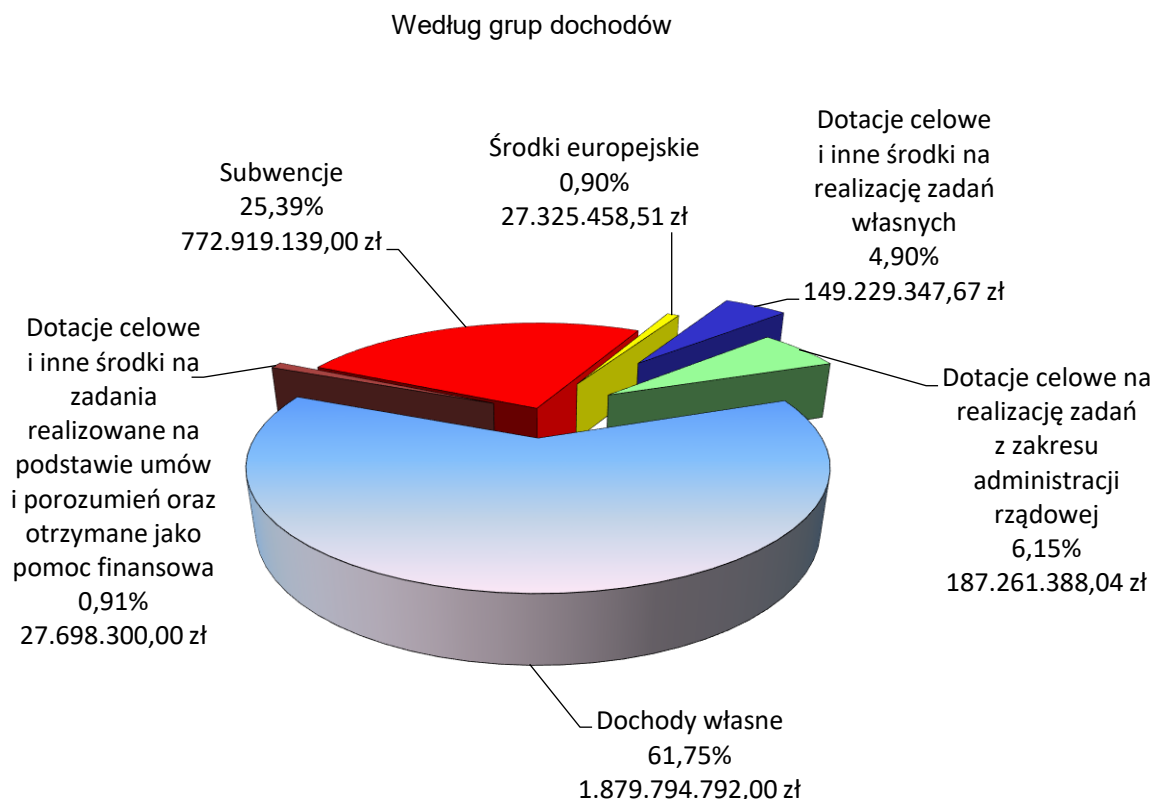
Planowane dochody ogółem, ujęte w projekcie uchwały budżetowej, określone zostały w kwocie 3.044.228.425,22 zł, z tego: dochody bieżące w kwocie 2.712.830.449,22 zł, dochody majątkowe w kwocie 331.397.976,00 zł.

W planowanych dochodach założono środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej i ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi w kwocie 27.325.458,51 zł, w tym 20.873.973,00 zł na zadania inwestycyjne, a także środki krajowe m.in. z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych w kwocie 66.500.000,00 zł, Funduszu Dopłat w kwocie 20.800.000,00 zł, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w kwocie 17.000.000,00 zł.

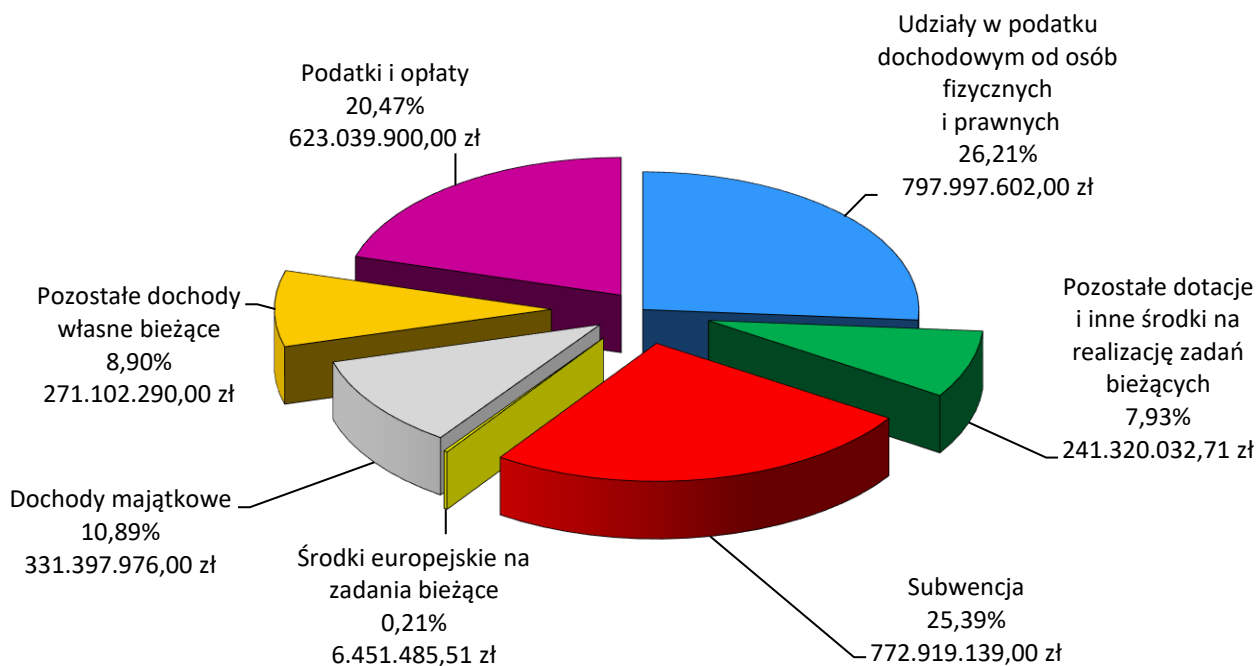
Miasto Lublin przygotowuje się do wykorzystania środków z budżetu unijnego, przygotowywane są dokumenty będące podstawą do pozyskiwania tych środków. Z punktu widzenia miasta Lublin najważniejszymi programami, w ramach rozpoczętej już perspektywy finansowej na lata 2021-2027 są: Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, który jest kontynuacją wsparcia dla wschodnich województw na lata 2021-2027 oraz Program Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Należy zauważyć, że pierwsze konkursy rozpoczną się w porównaniu do poprzedniej perspektywy z opóźnieniem, dlatego czasu na rozdysponowanie, realizację i rozliczenie środków unijnych w najbliższych latach będzie mniej. Podobnie jak w poprzedniej perspektywie finansowej UE przewidywana jest realizacja projektów w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT).

Strukturę planowanych dochodów przedstawiają poniższe wykresy:

Z podziałem na majątkowe i główne źródła dochodów bieżących

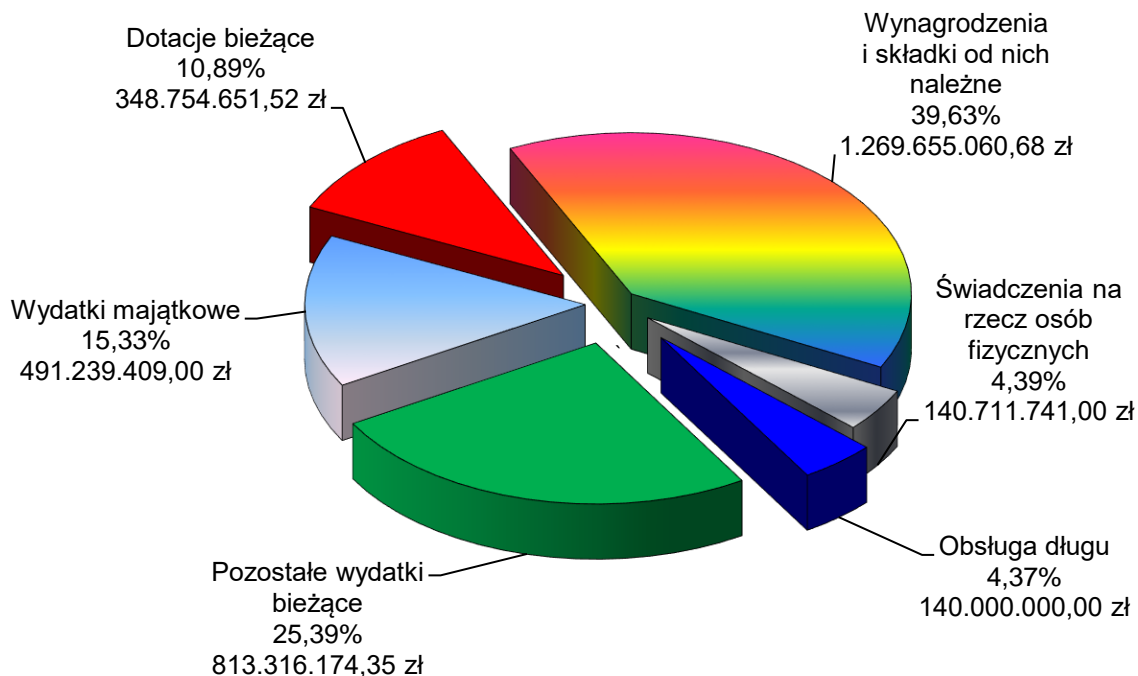
Planowane wydatki ogółem stanowią kwotę 3.203.677.036,55 zł, zaś planowany deficyt budżetu – 159.448.611,33 zł, którego źródłem sfinansowania będą przychody pochodzące z emisji obligacji komunalnych oraz z niewykorzystanych środków pieniężnych, w tym wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach oraz z realizacją zadań finansowanych z udziałem środków europejskich.

Wydatki majątkowe zaplanowano na poziomie 491.239.409,00 zł (co stanowi 15,33% wydatków ogółem), w tym na zadania inwestycyjne planowane do realizacji z udziałem środków europejskich 91.693.102,00 zł.

W 2024 roku działania Miasta koncentrować się będą na kontynuacji programu inwestycyjnego określonego w Wieloletniej Prognozie Finansowej Miasta Lublin. Finansowane będą przedsięwzięcia infrastrukturalne w obszarze transportu i komunikacji oraz inwestycje w infrastrukturę mającą na celu poprawę poziomu usług w zakresie edukacji, opieki społecznej, a także rozwój obiektów kultury i rekreacji.

Strukturę planowanych wydatków obrazuje poniższy wykres

Zgłoszone na 2024 rok przez jednostki organizacyjne miasta potrzeby w zakresie realizacji zadań nałożonych ustawami o samorządzie gminnym i samorządzie powiatowym wyniosły 4,6 mld zł, w tym na inwestycje 1,4 mld zł.

W związku z trudną sytuacją finansową samorządów wprowadzono możliwość niezachowania w latach 2023-2025 relacji, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy o finansach publicznych. Warunkiem powyższego jest utrzymanie kwoty długu na poziomie niższym od kwoty dochodów budżetu miasta ogółem pomniejszonych o kwoty dotacji i środków o podobnym charakterze oraz powiększonych o niektóre przychody budżetu miasta nieprzeznaczone na finansowanie deficytu. Miasto Lublin spełnia ten warunek dotyczący zadłużenia w latach 2023-2025.

Istotne ograniczenie potencjału dochodowego w konsekwencji rozwiązań programu Polski Ład znalazło odzwierciedlenie w znaczącym ograniczeniu wyniku operacyjnego (rozumianego jako różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi) budżetu miasta. Nadwyżka dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi w 2024 r. planowana jest na poziomie 392.821,67 zł. Oznacza to istotne ograniczenie potencjału wsparcia programu inwestycyjnego (art. 243 ustawy o finansach publicznych).

Planowane zadłużenie Miasta Lublin wg stanu na koniec 2024 r. wyniesie 2.245 mln zł i wzrośnie w stosunku do przewidywanego stanu na koniec 2023 r. o 123 mln zł, stanowiąc 83,55% w relacji do dochodów ogółem.

Główne dane i wskaźniki dotyczące projektu budżetu miasta na 2024 rok przedstawia poniższa tabela:

Projekt budżetu miasta na 2024 r.	
Dochody ogółem, z tego:	3 044 228 425,22 zł
bieżące	2 712 830 449,22 zł
majątkowe	331 397 976,00 zł
Wydatki ogółem, z tego:	3 203 677 036,55 zł
bieżące	2 712 437 627,55 zł
majątkowe	491 239 409,00 zł
Przychody	311 533 747,58 zł
Rozchody	152 085 136,25 zł
Deficyt	-159 448 611,33 zł
Nadwyżka operacyjna / Deficyt operacyjny (dochody bieżące - wydatki bieżące)	392 821,67 zł
Nadwyżka operacyjna / Deficyt operacyjny (dochody bieżące + wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 5,6,7 i 8 - wydatki bieżące)	15 242 928,67 zł
Dług	2 245 213 170,24 zł
Liczba mieszkańców miasta faktycznie zamieszkałych na dzień 31.12.2022 r.	331 243
Dochody budżetu na jednego mieszkańca	9 190 zł
Wydatki budżetu na jednego mieszkańca	9 672 zł
Wydatki majątkowe na jednego mieszkańca	1 483 zł
Relacja dochodów ogółem do wydatków ogółem	95,02%
Udział dochodów bieżących w dochodach ogółem	89,11%
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	61,75%
Relacja dochodów bieżących do wydatków bieżących	100,01%
Relacja udziałów w podatkach dochodowych PIT i CIT do wydatków ogółem	24,91%
Relacja subwencji do wydatków ogółem	24,13%
Relacja dotacji celowych z budżetu państwa do wydatków ogółem	6,81%
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	15,33%
Udział wydatków na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń w wydatkach bieżących	46,81%
Spłata długu z obsługą (po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń) w odniesieniu do dochodów bieżących pomniejszonych o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące	8,52%
Relacja łącznej kwoty długu do planowanych dochodów ogółem pomniejszonych o kwoty dotacji i środków o podobnym charakterze oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust. 2 pkt 4-8 nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu budżetowego	83,55%

Przy przygotowaniu projektu budżetu na 2024 rok, podobnie jak w latach poprzednich, wzięto pod uwagę uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym, tj. partycypację w zakresie opiniowania, współdecydowania i realizacji zadań budżetowych. Dzięki różnym rodzajom współpracy z mieszkańcami, projekt uwzględnia potrzeby i oczekiwania wspólnoty samorządowej.

W przedłożonym projekcie budżetu na 2024 rok można wyróżnić przykłady takiej współpracy:

- 1) realizacja zadań i wydatkowanie środków na zadania wskazane przez jednostki pomocnicze – Rady Dzielnic reprezentujące potrzeby mieszkańców, a także działania w ramach Planu dla Dzielnic,
- 2) prowadzenie ogólnomiejskich konsultacji społecznych w formie budżetu obywatelskiego – X edycja,
- 3) tworzone oddolnie inicjatywy społeczności lokalnych poprzez inicjatywę lokalną jako forma współpracy miasta z jego mieszkańcami w celu wspólnego realizowania zadań na rzecz społeczności miasta,
- 4) realizacja zadań zgłaszanych do zielonego budżetu,
- 5) współpraca z organizacjami pozarządowymi.

W projekcie budżetu miasta na rok 2024 zaplanowano na zadania w ramach budżetu obywatelskiego – 18.117.736,00 zł, w tym na zwycięskie projekty w ramach X edycji budżetu obywatelskiego w wysokości 14.273.000,00 zł (wszystkie projekty zostały zamieszczone w poniższej tabeli).

Na zadania zgłaszane przez jednostki pomocnicze miasta zaplanowano rezerwę celową w kwocie 8.100.000,00 zł (tj. kwota 300.000 zł dla każdej z dzielnic), natomiast na realizację zadań publicznych w ramach inicjatywy lokalnej ujęto środki w wysokości 500.000,00 zł. Na realizację zadań w ramach zielonego budżetu założono środki w kwocie 1.640.000,00 zł, w tym w rezerwie celowej – 800.000,00 zł.

Ujęto również środki własne na „Plan dla Dzielnic”, które są wynikiem cyklu spotkań, wyznaczających priorytety w poszczególnych dzielnicach w kwocie 31.901.206,00 zł, w tym w ramach rezerwy celowej – 1.500.000,00 zł. Natomiast w związku z ubieganiem się o tytuł Europejskiej Stolicy Kultury 2029 w rezerwie celowej ujęto środki w kwocie 1.750.000,00 zł z przeznaczeniem na działania w tym zakresie. Na zadania kontynuowane w ramach Europejskiej Stolicy Młodzieży zaplanowano 3.283.772,00 zł, w tym w rezerwie celowej – 2.000.000,00 zł.

Budżet miasta na 2024 rok to kolejny trudny budżet Lublina w ostatnich latach zarówno od strony planowania jak również wykonania, gdyż wymagał będzie olbrzymiej dyscypliny, a także działań oszczędnościowych. Niekorzystne dla finansów samorządowych zmiany w systemie podatkowym, w tym wprowadzone w Polskim Ładzie negatywnie wpłynęły na kondycję finansów miasta, dodatkowo odczuwane są skutki wysokiej inflacji oraz wysokich stóp procentowych. Wprowadzone propozycje Ministerstwa Finansów w zakresie wsparcia samorządów nie skutkowały pełną rekompensatą ubytku bieżących dochodów własnych.

Nie można też pominąć strony wydatkowej budżetu, szczególnie w zakresie wydatków bieżących, gdzie koszty samorządów, chociażby związane ze wzrostem cen usług, energii elektrycznej czy płacy minimalnej, są znacznie wyższe niż w latach poprzednich.

W toku prac nad projektem budżetu na 2024 roku należało w części przededefiniować podejście do zarządzania miastem celem zmierzenia się z wprowadzoną przez ustawodawcę zmianą zasad finansowania jednostek samorządu terytorialnego, która wiąże się również z wyznaczeniem kierunków ich wydatkowania. W wymiarze wydatków bieżących konieczne było ograniczenie kosztów funkcjonowania miasta. Mimo starań, aby skutki tej sytuacji w jak najmniejszym stopniu obciążały mieszkańców, niezbędne okazały się inflacyjne (wskaźnikowe) regulacje podatków i niektórych opłat lokalnych.

Jednocześnie bez modyfikacji systemu finansowania samorządów i zapewnienia mechanizmu adekwatnego rekompensowania ubytków dochodów w 2024 r., ale też w latach kolejnych, możliwość realizacji zadań na dotychczasowym poziomie w sferze bieżącej działalności Miasta będzie obciążona dużym ryzykiem.